

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНOSTI ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ

DIAGNOSIS OF THE LEVEL OF FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE PHILOLOGISTS

У статті охарактеризовано результати діагностики рівня професійної компетентності майбутніх філологів; представлено результати кількісного та якісного аналізу результативності процесу формування професійної компетентності у вищій школі; запропоновано авторське бачення засобів і шляхів підвищення результативності досліджуваного процесу; виявлено сильні та слабкі сторони процесу професійної підготовки майбутніх філологів, представлено місце та роль сучасних інформаційних технологій у процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Діагностика рівня професійної компетентності майбутніх філологів здійснювалася за цілепокладальним, знанневим, діяльнісним, рефлексивним критеріями. Високий рівень професійної компетентності діагностовано у 16,97% учасників експериментальної групи та 17,06% досліджуваних контрольної групи; середній рівень професійної компетентності – у 34,86% та 36,02% студентів обох груп відповідно. 30,73% студентів експериментальної та 30,33% майбутніх філологів контрольної груп володіють достатнім рівнем професійної компетентності. Низький рівень професійної компетентності виявлено у 17,43% молоді експериментальної та 16,59% студентів контрольної груп. Аналіз мотиваційних чинників за окремими шкалами свідчить, що найвищі результати студенти обох груп демонструють за мотивами «Стабільність» (високий рівень вираження притаманний 28,90% молоді експериментальної групи та 31,28% досліджуваних контрольної групи; «Автономія (незалежність)» відповідно 20,64% і 18,48% досліджуваних обох груп. Тобто, у структурі професійної мотивації майбутніх філологів найбільш значущими мотивами виступають прагнення підтримки певного соціального, професійного, особистісного становища через стабільність, автономність і незалежність. При побудові методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій варто опиратися на означені мотиви для привернення уваги та побудови комунікативного простору. Важливо у запропонованій методичній системі врахувати потреби студентів у автономності, незалежності та стабільності для отримання більш високих результатів професійної підготовки. Сформульовано висновок, що впровадження сучасних інформаційних технологій у процес їх професійної підготовки повинно охоплювати усі компоненти професійної компетентності (мотиваційно-

ціннісну, когнітивно-інформологічну, операційно-діяльнісну та результативно-оцінну) для забезпечення системного й цілеспрямованого характеру.

Ключові слова: професійна компетентність, майбутні філологи, критерій, емпіричне дослідження, діагностика.

The article describes the results of diagnostics of the level of professional competence of future philologists; the results of quantitative and qualitative analysis of the effectiveness of the process of forming professional competence in higher education are presented; the author's vision of means and ways of increase of efficiency of researched process is offered; the strengths and weaknesses of the process of professional training of future philologists are revealed, the place and role of modern information technologies in the process of formation of professional competence of future specialists are presented.

Diagnosis of the level of professional competence of future philologists was carried out according to goal-setting, knowledge, activity, reflective criteria. A high level of professional competence was diagnosed in 16.97% of participants in the experimental group and 17.06% of subjects in the control group; average level of professional competence – 34.86% and 36.02% of students in both groups, respectively. 30.73% of experimental students and 30.33% of future philologists of the control groups have a sufficient level of professional competence. Low level of professional competence was found in 17.43% of experimental youth and 16.59% of control students. Analysis of motivational factors on individual scales shows that students of both groups show the highest results on the grounds of "Stability" (high level of expression is characteristic of 28.90% of young experimental group and 31.28% of control groups; "Autonomy (independence)" respectively 20.64% and 18.48% of both groups study, ie in the structure of professional motivation of future philologists the most significant motives are the desire to maintain a certain social, professional, personal position through stability, autonomy and independence. It is important to take into account the needs of students in autonomy, independence and stability in order to obtain higher results of professional training. modern information technologies in the process of their professional training should cover all components of professional competence (motivational-value, cognitive-informational, operational-activity and performance-evaluation) to ensure a systematic and purposeful nature.

Key words: professional competence, future philologists, criterion, empirical research, diagnostics.

УДК 378.4:37.004
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2022/47.26>

Боса В.П.,
канд. пед. наук,
доцент кафедри романської філології
та порівняльно-типологічного
мовознавства
Київського університету імені Бориса
Грінченка

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток інформаційного суспільства зумовлює зростання цінності вміння вчитися та працювати в умовах багатократно збільшеного обсягу інформації та діджиталізації усіх аспектів

життя у порівнянні з набуттям сталих і глибоких, але мало адаптивних і негнучких знань і умінь. Постає потреба адаптації умов професійної підготовки до вимог інформаційного суспільства через насичення змісту, форм і засобів професійного

навчання сучасними інформаційними технологіями. Водночас, у процесі впровадження інновацій важливо дотримуватися основної цілі професійної освіти – забезпечувати якість і сталість її результатів, які в українських освітніх програмах вищої школи формуються у вигляді професійної компетентності.

Постійний моніторинг рівня професійної компетентності у процесі професійної підготовки майбутніх фахівців дозволяє сучасній педагогічній науці та практиці відстежувати особливості впливу окремих соціальних умов і педагогічних засобів на результативність вищої освіти. Потреба в емпіричних дослідженнях результатів формування професійної компетентності фахівців різних спеціальностей відображається у необхідності розробки й апробації відповідного діагностичного й методичного забезпечення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про наявність серед педагогів вищої школи потреби пошуку діагностичного інструментарію та розробки й впровадження експериментальних досліджень з виявлення рівня професійної компетентності майбутніх фахівців, зокрема філологічних спеціальностей.

У дослідженні В. Бобрицької та С. Процької здійснено спробу пошуку сталої залежності між впровадженням інформаційно-комунікаційних технологій та рівнем професійних компетентностей та м'яких навичок майбутніх філологів. Дослідницями за допомогою результатів експерименту доводиться умовивід про якісно інші можливості педагогічного впливу на формування майбутніх філологів за умови створення відповідного комп'ютерно орієнтованого освітнього середовища. Дослідження базується на таких критеріях: важливість глибокої теоретичної бази змісту навчання; врахування потреби результатів навчання для подальшої професійної самореалізації; діяльнісний і практико орієнтований характер професійної підготовки; дотримання принципів цілісності змісту, варіативності, свободи вибору, а також реалізація компетенційного і міждисциплінарний підходів у навчанні [1].

У дисертаційній роботі О. М. Дуплійчук виявлено стан і результативність професійно-педагогічної підготовки майбутніх філологів за допомогою діагностики активності їх позиції щодо застосування проектно-комунікативних технологій за допомогою мотиваційного, змістового, операційно-діяльнісного та оцінно-результативного критеріїв [3]. О. А. Копусь у своєму експерименті скеровує увагу на емпіричне визначення особливостей мотивації лінгводидактичної підготовки майбутніх магістрів філології, сформованості їх здатності здійснювати педагогічну, методичну та дослідницьку діяльність [4]. А. О. Гавриленко у процесі дослідження індивідуальних стратегій

навчання студентів філологічних спеціальностей виділила й експериментально підтвердила мотиваційний, індивідуально-когнітивний та змістово-результативний компоненти професійної філологічної компетентності [2].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. У науковій літературі представлено роботи з діагностики рівня професійної компетентності майбутніх фахівців різних спеціальностей, що визначається необхідністю врахування впливу змісту професійної підготовки на професійну компетентність [5].

Водночас, єдиного діагностичного апарату та критеріїв вимірювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів як результату їх професійної підготовки ще не вироблено. Емпіричні дослідження визначаються площиною наукового пошуку дослідників і є залежними від умов та особливостей професійної підготовки.

Мета статті: охарактеризувати результати діагностики рівня професійної компетентності майбутніх філологів; представити результати кількісного та якісного аналізу результативності процесу формування професійної компетентності у вищій школі; запропонувати авторське бачення засобів і шляхів підвищення результативності досліджуваного процесу; охарактеризувати сильні та слабкі сторони процесу професійної підготовки майбутніх філологів, визначити місце та роль сучасних інформаційних технологій у процесі формування професійної компетентності майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. Діагностика рівня професійної компетентності майбутніх філологів проводилася відповідно до програми експерименту та передбачала вивчення стану професійної підготовки за окремими критеріями (цілепокладальним, знаннєвим, діяльнісним, рефлексивним).

Цілепокладальний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів визначався нами через наявність у учасників експерименту свідомих цілей, мотивів, інтересів до оволодіння професійною компетентністю. Для його емпіричного обґрунтування ми застосовували опитувальник «Якорі кар'єри» (Е. Шейн) і методичку «Мотиви вибору професії» (В.А. Семиченко). У процесі експериментальної роботи було встановлено, що загальний рівень професійної мотивації студентів характеризується значним переважанням середнього та достатнього рівня мотивації у порівнянні з високим. Так, середній рівень професійної мотивації притаманний 33,94% студентів експериментальної групи та 34,60% досліджуваних контрольної групи; достатній рівень – 30,73% і 30,81% молоді обох груп відповідно. Натомість, високий рівень професійної мотивації притаманний лише 15,60% респондентів експериментальної групи та 16,11% учасників контрольної групи.

Майже кожний п'ятий учасник експерименту (19,72% у експериментальній та 18,48% у контрольній групах) мають низький рівень професійної мотивації. Одержані дані визначають стратегічні цілі подальшої педагогічної діяльності із пошуку, апробації та упровадження інструментів роботи з професійною мотивацією майбутніх філологів через надання їй глибокого, свідомого, внутрішнього характеру з розумінням власних цілей і можливостей у професійному навчанні та побудові кар'єри.

Аналіз мотиваційних чинників за окремими шкалами свідчить, що найвищі результати студенти обох груп демонструють за мотивами «Стабільність» (високий рівень вираження притаманний 28,90% молоді експериментальної групи та 31,28% досліджуваних контрольної групи; «Автономія (незалежність)» – відповідно 20,64% і 18,48% досліджуваних обох груп. Тобто, у структурі професійної мотивації майбутніх філологів найбільш значущими мотивами виступають прагнення підтримки певного соціального, професійного, особистісного становища через стабільність, автономність і незалежність. При побудові методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій варто опиратися на означені мотиви для привернення уваги та побудови комунікативного простору. Важливо у запропонованій методичній системі врахувати потреби студентів у автономності, незалежності та стабільності для отримання більш високого результату професійної підготовки.

Найнижчі результати діагностики професійних мотивів отримано нами за шкалами «Служіння» (8,72% студентів у експериментальній групі й 10,43% – у контрольній) та «Виклик» (9,17% і 8,53% учасників експериментальної і контрольної груп відповідно). Зокрема, у процесі побудови професійної кар'єри майбутні філологи прагнуть уникнути труднощів, викликів, суперечностей та ситуацій невизначеності (що є протилежним мотивом до збереження стабільності); ситуації викликів лякають досліджуваних через відсутність адаптивних стратегій, інструментів для вирішення складних професійних завдань, низький рівень персональної лабільності. Виявлені характеристики вимагають врахувати потребу у розвитку готовності молоді діяти у ситуації невизначеності, що потребує залучення персональних сильних сторін та наявних компетентностей для вирішення нових навчальних і професійних завдань. Набуття майбутніми філологами досвіду вирішення критичних і суперечливих ситуацій, дій в умовах вибору дозволить підвищити рівень їхньої професійної мотивації та забезпечить функціонування зв'язку навчання та життя. Мотивація служіння полягає у альтруїстичній, гуманістичній установці особистості на досягнення професійних цілей через усвідомлення ролі

своєї професії у служінні іншим, зокрема, дітям, громадам, суспільним інституціям, країні, тощо. Розвиток мотивації служіння визначається потребами усвідомлення молоді взаємозв'язку індивідуального благополуччя та суспільного рівня життя, можливостями впливати на ситуацію у громаді. На нашу думку, важливо внести відповідні теорії та практики як дискусійні питання у процес вивчення фахових і загальних дисциплін майбутніх філологів, а також у процес забезпечення додаткової неформальної освіти молоді через волонтерську, благодійну, добровільну діяльність. Відповідно до отриманих даних можна стверджувати, що значна частина майбутніх філологів демонструють середній рівень мотивації до оволодіння професією, що відображається цілепокладальним критерієм оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів. У процесі професійної підготовки досліджувані переважно керуються власними уподобаннями, інтересами, здатностями і схильностями. Водночас, процес оволодіння професійною компетентністю потребує розвитку у студентів свідомих цілей, мотивів, інтересів до побудови кар'єри у тому числі через подолання внутрішніх бар'єрів, розвитку готовності діяти у змінених та критичних ситуаціях, формування внутрішньої готовності ставити свідомі професійні цілі та досягати їх через пошук і застосування відповідних інструментів.

Знаннєвий критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів характеризує рівень професійних знань майбутніх філологів, для його дослідження нами застосовувався метод аналізу документів (відомостей семестрової успішності учасників експерименту з фахових дисциплін) та Опитувальник обізнаності та використання сучасних інформаційних технологій для вирішення навчальних і професійних завдань. Проаналізуємо одержані результати дослідження за знаннєвим критерієм.

Згідно з проведеним дослідженням, рівень навчальної успішності студентів у процесі вивчення фахових дисциплін на констатувальному етапі експерименту характеризується нормальним розподілом даних: найвищі результати отримано за середнім (33,94% і 35,55% студентів експериментальної у контрольної груп) і достатнім (31,19% і 30,33% учасників експерименту) рівнями. 13,30% досліджуваних експериментальної групи та 13,27% респондентів контрольної групи мають низький рівень навчальної успішності у процесі вивчення фахових дисциплін. Отримані дані є важливими для нас з огляду на потребу вивчення впливу запропонованої методичної системи на якісні результати професійної підготовки майбутніх філологів. У процесі діагностики рівня застосування інформаційних технологій у професійній підготовці майбутніх філологів на констатувальному

етапі експерименту було виявлено, що рівень обізнаності та застосування майбутніми філологами інформаційно-комунікаційних технологій не корелює з рівнем їх використання у процесі професійної підготовки. А саме, результати опитування респондентів щодо знань і компетентностей застосування інформаційно-комунікаційних технологій значно вищі, аніж відповіді щодо залученості й використання інформаційно-комунікаційних технологій у процесі навчання. Високий рівень залученості майбутніх філологів до освітніх порталів та неформальної освіти демонструє лише 9,63% опитаних експериментальної та 10,90% респондентів контрольної груп. Кожний п'ятий студент (19,27% у експериментальній групі та 19,43% – у контрольній групі) оцінюють рівень залученості інформаційно-комунікаційних технологій в освітніх процес як низький. Натомість, для персональних цілей студенти більш активно використовують інформаційно-комунікаційні технології, маючи досить високий рівень знань, умінь і досвіду. Зокрема, високо оцінюють рівень своєї обізнаності щодо сучасних інформаційних технологій 19,72% студентів експериментальної та 18,96% молоді контрольної груп; володіння інформаційно-комунікаційними додатками – 17,89% і 18,01% досліджуваних експериментальної і контрольної груп відповідно; застосування інформаційних технологій – 17,43% і 16,59% учасників експериментальної роботи. Отримані результати актуалізують проблему дослідження, виокремлюючи основну тенденцію відставання освітнього простору професійної підготовки майбутніх філологів від загальних обставин життя в інформаційному суспільстві, коли застосування інформаційно-комунікаційних технологій для досягнення особистих цілей значно випереджає їх роль у формальному навчальному процесі. Проведений нами якісний аналіз відповідей респондентів на Опитувальник обізнаності та використання сучасних інформаційних технологій для вирішення навчальних і професійних завдань свідчить, що переважна частина студентської молоді використовують сучасні інформаційні технології переважно для забезпечення особистої комунікації. Виконання навчальних завдань вимагає від студентів базового рівня володіння загальноживаними інформаційними системами, переважна більшість майбутніх філологів використовує для навчальних і професійних цілей лише загальноживані інформаційні технології – електронну пошту, соціальні мережі, сервіси для комунікацій та програмне забезпечення для роботи у текстових редакторах. Натомість, значна частина інформаційних технологій, які могли б поглибити знання студентів через надання та збір інформації, роботу з даними, тощо відповідно до індивідуальних освітніх потреб і траєкторій навчання, залишається поза використанням молоддю. Ми пояснюємо це

недостатнім рівнем обізнаності та цифрової компетентності майбутніх філологів. Аналіз отриманих даних дозволяє визначити рейтинг основних цілей молоді щодо застосування інформаційних технологій у процесі професійної підготовки (відсоткова маса відповідей вища за 90%): 1) дистанційне навчання; 2) словникова допомога; 3) переклад; 4) пошук-інформації. Водночас, поза увагою майбутніх філологів залишаються такі можливості інформаційних технологій як: створення власних онлайн продуктів; участь у онлайн конференціях; читання літератури (середня маса отриманих схвальних відповідей менша за 25%, тобто лише кожний четвертий студент).

Діяльнісний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів відображає здатність досліджуваних до творчої діяльності при виконанні навчальних професійно-орієнтованих завдань, а також уміння застосовувати теорію на практиці. Його діагностика базувалася на тесті «Адаптація особистості до нового соціокультурного середовища» (Л. В. Янковский, адаптація Ю. М. Рябової) та аналізі результатів виконання майбутніми філологами кейсів із застосування іноземної мови. Проаналізуємо одержані результати констатувального етапу експерименту. Рівень і тип адаптації майбутніх філологів є важливою професійно значущою характеристикою, оскільки визначає можливості пристосування майбутніх фахівців до нових соціокультурних умов країн, чия мова вивчається. Соціокультурна компетентність філологів, на нашу думку, є визначальною характеристикою у процесі професійної підготовки, що визначає готовність до сприйняття норм, толерантність, інтегрованість. Адаптивний тип особистості характеризується гнучкістю, здатністю до активного цілеспрямованого пристосування, можливістю впливати на групові норми та змінювати їх внаслідок демонстрації високого рівня власної активності. 32,57% студентів експериментальної групи та 31,75% молоді контрольної групи демонструють адаптивний тип поведінки у змінених соціокультурних умов, що дозволяє їм швидко пристосуватися до нових вимог, адекватно і конструктивно діяти у складних комунікаційних ситуаціях, шукати шляхи для вирішення мовних і культурних викликів. Конформний тип адаптації до соціокультурного середовища, притаманний 50,00% досліджуваних експериментальної і 48,34% респондентів контрольної груп, демонструє стихійність адаптаційних процесів особистості, прагнення підлаштуватися під інших, відсутності активної просоціальної позиції, відносну контрольованість результатів адаптації та комунікації у змінених умовах, орієнтованість на уникнення активних цілеспрямованих дій. Відчужений тип адаптації є свідченням соціальної ізоляції, протиставлення себе новому соціокультурному

середовищу і може слугувати показником дезадаптованості особистості. 17,43% учасників експериментальної групи та 19,91% досліджуваних контрольної групи мають відчужений тип адаптації до нового соціокультурного середовища, що на рівні професійної діяльності може відобразитися у неготовності вивчати та використовувати загальноприйняті моделі поведінки, комунікацій. Отже, процес професійної підготовки майбутніх філологів на діяльнісному рівні повинен бути зорієнтований на набуття студентами соціокультурної компетентності щодо соціальних норм країн, мова яких вивчається для забезпечення процесу адаптації та надання їй системного, цілеспрямованого, контрольованого характеру. Відповідно, при розробці методичної системи професійної підготовки майбутніх філологів засобами сучасних інформаційних технологій важливо сфокусуватися на розвитку адаптивних умінь і здатностей студентів. Загальний рівень фахових умінь і здатностей майбутніх філологів ми оцінюємо як недостатній: лише 13,30% студентів експериментальної групи та 13,74% досліджуваних контрольної групи продемонстрували високий рівень фахових умінь і здатностей у процесі виконання завдань кейсів. 31,65% учасників експериментальної групи та 32,70% учасників контрольної групи продемонстрували середній рівень сформованості фахових умінь і здатностей; 30,73% і 30,33% – відповідно достатній рівень. Значна частина досліджуваних (24,31% експериментальної групи та 23,22% контрольної групи) мають низький рівень фахових умінь і здатностей. У порівнянні зі сформованістю фахових знань отримані дані ілюструють рівень відірваності навчання від життя, теорії від практики у процесі стандартного традиційно організованого процесу професійної підготовки майбутніх філологів. Потребує корекції процес оволодіння майбутніми філологами фаховими вміннями і здатностями з огляду на потребу наближення навчальних завдань до практики майбутньої професійної діяльності. Означена ціль може бути досягнута через застосування сучасних інформаційних технологій, які дозволяють симулювати умови праці та створити освітнє середовище для набуття студентами фахових умінь, здатностей, досвіду.

Рефлексивний критерій оцінювання рівня професійної компетентності майбутніх філологів розкриває особливості самооцінки майбутніми філологами рівня своєї професійної компетентності та бачення відповідного плану її підвищення. Для вивчення рефлексивного критерію нами застосувалися анкета визначення рівня професійної компетентності майбутніх філологів і аналіз студентських есе «Я – фахівець». Розкриємо отримані результати діагностики самооцінки майбутніх філологів на констатувальному етапі експерименту. Узагальнені дані самооцінки досліджуваними рівня своєї

професійної компетентності як цілі та результату професійної підготовки майбутніх філологів свідчать, що лише 17% респондентів оцінюють рівень своєї професійної компетентності як високий (а саме, 17,89% молоді експериментальної групи та 17,54% – контрольної групи). Кожний четвертий опитаний характеризує рівень своєї професійної компетентності як достатній (24,31% у експериментальній групі та 24,64% у контрольній групі) або навіть низький (13,76% і 12,80% студентів експериментальної і контрольної груп відповідно). Тобто, студенти розуміють потребу підвищення ефективності процесу формування їх професійної компетентності. Аналіз оцінювання студентами окремих компонентів професійної компетентності свідчить, що найнижче студенти визначають рівень мотиваційно-ціннісної (високий рівень самооцінки визначений 15,60% студентів експериментальної та 15,17% молоді контрольної груп) і результативно-оцінної (16,51% майбутніх філологів експериментальної групи та 15,64% – контрольної групи) складових. Визначені компоненти пов'язані свідомим цілепокладанням у сфері професійного навчання та адекватною оцінкою результатів досягнення визначених цілей. Отримані низькі дані оцінювання сформованості цих компонентів ми пояснюємо ідсутністю у студентів інструментів для формулювання цілей, забезпечення балансу у їх досягненні, вибору можливих засобів, а також інструментів для їх оцінювання. Означених завдань можна досягнути за допомогою сучасних інформаційних технологій планування, тайм-менеджменту, майндмепінгу, тощо. Уважаємо за важливе вносити означені інструменти у процес професійної підготовки майбутніх філологів для надання процесу формування професійної компетентності свідомого характеру. Найвище студенти оцінюють сформованість власної когнітивно-інформологічної готовності, яка корелює з рівнем професійних знань і умінь молоді: високий рівень прояву компоненти визначено 20,64% досліджуваних у експериментальній групі та 20,38% учасників контрольної групи. Тобто, традиційна система професійної підготовки скерована на формування професійних знань і умінь майбутніх філологів, що є важливою, але не єдиною складовою майбутньої професійної компетентності. У ході експерименту було встановлено, що лише 15% молоді свідомо ставляться до планування подальшої кар'єри за спеціальністю, розуміючи важливість планування, цілепокладання та додаткового розвитку (15,14% опитаних експериментальної групи та 15,64% респондентів контрольної групи володіють високим рівнем досліджуваної характеристики). Натомість, кожний п'ятий майбутній філолог (21,56% у експериментальній групі й 19,91% – у контрольній групі) має низький рівень уявлень про майбутнє у професії. Це студенти, які не готові будувати

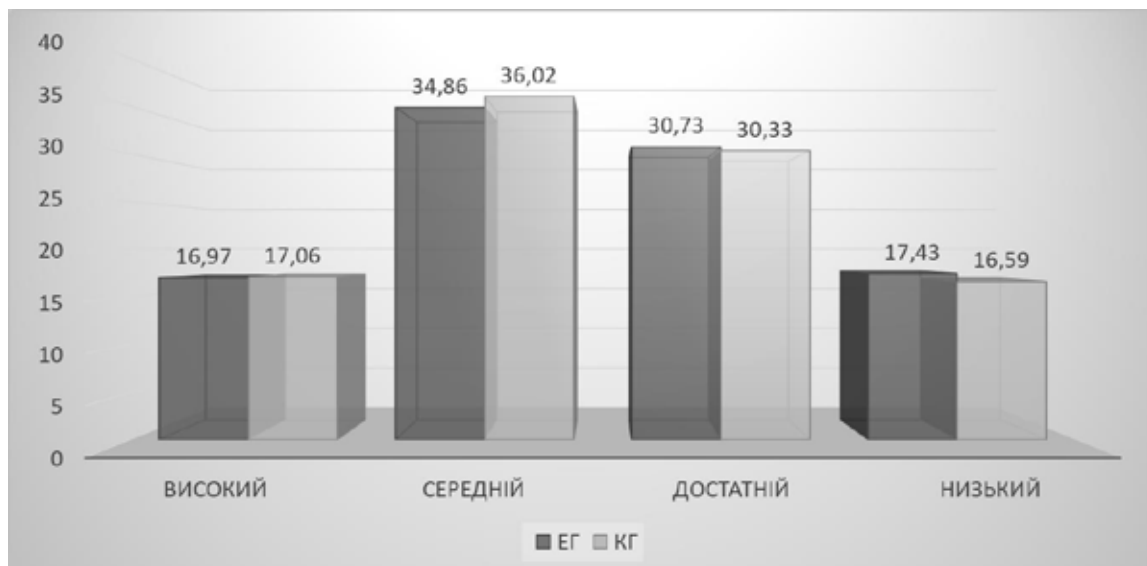

Рис. 1. Розподіл майбутніх філологів за рівнями професійної компетентності, у % на констатувальному етапі експерименту

планів професійної та особистої самореалізації за спеціальністю, оскільки не бачать перспектив для себе, не володіють технологіями цілепокладання, побудови індивідуальної траєкторії професійного навчання й розвитку. Ця група молоді потребує індивідуальної підтримки та групового тренінгового навчання із застосуванням засобів сучасних інформаційних технологій, які дозволяють розвивати власне бачення себе у професії та перспективі.

Рівні професійної компетентності майбутніх філологів на констатувальному етапі експерименту визначалися нами відповідно до попередньо розробленої програми як середні дані діагностики окремих критеріїв. Загальні отримані результати дослідження актуального рівня професійної компетентності майбутніх філологів експериментальної і контрольної груп у традиційних і незмінених умовах професійної підготовки подано на рис. 1.

Високий рівень професійної компетентності діагностовано у 16,97% учасників експериментальної групи та 17,06% досліджуваних контрольної групи; середній рівень професійної компетентності – у 34,86% та 36,02% студентів обох груп відповідно. 30,73% студентів експериментальної та 30,33% майбутніх філологів контрольної груп володіють достатнім рівнем професійної компетентності. Низький рівень професійної компетентності виявлено у 17,43% молоді експериментальної та 16,59% студентів контрольної груп.

Одержані результати діагностики професійної компетентності майбутніх філологів свідчать, що питання упровадження сучасних інформаційних технологій у процес їх професійної підготовки повинно охоплювати усі компоненти професійної компетентності: мотиваційно-ціннісну, когнітивно-інформологічну, операційно-діяльнісну та

результативно-оцінну – тобто, мати системний цілеспрямований характер.

Висновки і пропозиції.

1) У традиційних умовах професійної підготовки майбутніх філологів значно переважає кількість молоді з середнім і достатніми рівнями професійної компетентності (у сумі зазначені показники складають більше 60% для обох груп досліджуваних за усіма критеріями) у порівнянні з високим та низьким рівнями.

2) Найнижчі результати діагностики отримано за діяльнісним і рефлексивним критеріями, які потребують додаткової педагогічної уваги та системної роботи з їх формування. Можливо, отримані низькі результати діяльнісного критерію визначаються особливостями набуття вищої освіти в умовах карантинних обмежень, коли звужуються можливості для набуття практичного досвіду. Водночас, для вирішення виявленої проблеми можуть бути ефективними сучасні інформаційні технології, застосування яких дозволить створити простір для оволодіння студентами практичними навичками й компетенціями.

3) Кількісні результати діагностики цілепокладального та знаннєвого критеріїв є вищими у порівнянні з діяльнісним і результативним, але якісний аналіз відповідей майбутніх філологів на констатувальному етапі експерименту свідчить про потреби молоді у оволодінні сучасними інформаційними технологіями саме з огляду на навчальну та професійну діяльність.

4) Рівень професійної компетентності майбутніх філологів, будучи залежним від цілепокладального, знаннєвого, діяльнісного та рефлексивного критеріїв діагностики, вимагає системних педагогічних інновацій з метою надання процесу професійної підготовки сучасного технологічного

характеру, що відповідав би запитам молоді та сучасним вимогам ринку праці.

Перспективи подальших досліджень убачаємо у реалізації формувального етапу експерименту, спрямованого на упровадження у процес професійної підготовки майбутніх філологів методичної системи формування їх професійної компетентності засобами сучасних інформаційних технологій. Повторна діагностика та порівняння отриманих даних дозволить визначити ефективність впливу сучасних інформаційних технологій на процес і результати професійної підготовки майбутніх філологів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бобрицька В. І., Процька С. М. Формування професійних компетентностей майбутніх філологів засобами комп'ютерно орієнтованих технологій. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2017. Т. 58. № 2. С. 59-66. DOI:10.33407/itlt.v58i2.1644
2. Гавриленко А. О. Формування індивідуальних стратегій навчання студентів філологічних спеціальностей на засадах компетентнісного підходу. Дисертація: 13.00.04. Миколаїв: Чорноморський національний університет імені Петра Могили, 2019. 266 с.
3. Дуплійчук О. М. *Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів-філологів до застосування проектно-комунікативних технологій*. Дисертація: 13.00.04. Житомир: Житомирський державний університет імені Івана Франка, 2015. 322 с.
4. Копусь О. А. Зміст та організація процесу формування фахової лінгводидактичної компетентності майбутніх магістрів філології. *Науковий вісник Донбасу*. 2012. № 1. http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvd_2012_1_5
5. Семененко В. П., Трачук С. В., Бричук М. С., Цикало Л. С. Діагностика рівня сформованості професійної компетентності майбутніх вчителів фізичної культури. *Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура*. 2019. Лют 26; 32: 116-123. <https://journals.pnu.edu.ua/index.php/fcult/article/view/1807/2243>